

REACTIES VAN LEZERS

NOGMAALS SPITS HAVIKSKRUID

In het artikel van Freek van Westreenen en Leonieke Kruit in het maart-nummer van het Natuurhistorisch Maandblad (85/3) wordt gerefereerd aan een vermelding van *Hieracium lactucella* door SCHAMINÉE & ZUIDHOFF (1995) in een beschrijving van het Galio-Trifolietum: "Hoewel deze soort ontbreekt in hun opnamen, illustreren zij het Galio-Trifolietum met o.a. *Cirsium acaule*, *Primula veris* en *Hieracium lactucella*, een vreemde combinatie die wij niet hebben aangetroffen". De passage heeft betrekking op een figuur (fig. 2), waarin aantallen en bedekkingen van wortelrozetplanten in drie verschillende vegetatietypen worden gegeven. De weergave van *Hieracium lactucella* in deze figuur berust op een fout, in casu op verwarring met *Hieracium pilosella*: waar het hart vol van is...

In het nieuwe overzicht van de plantengemeenschappen van ons land (SCHAMINÉE et al., 1996) zullen in het derde deel (dat de graslanden, zomen en heiden omvat) de begroeiingen met *Hieracium lactucella* inderdaad als een rompgemeenschap worden opgenomen, zoals door VAN WESTREENEN & KRUIT (1996) wordt voorgesteld. Omdat de floristische verwantschap met de heischrale graslanden van de Nardetea echter gering is, ligt toewij-

zing hieraan niet voor de hand: alleen *Potentilla erecta* is een verbindende schakel, *Danthonia decumbens* komt slechts in drie van de 24 opnamen voor, *Polygala vulgaris* - in één opname - geldt in Zuid-Limburg als weinig diagnostiek voor deze klasse, en soorten als *Nardus stricta*, *Arnica montana*, *Antennaria dioica*, *Carex pilulifera* en *Galium saxatile* ontbreken geheel. De gemeenschap zal in het nieuwe overzicht als een klasse-overschrijdende rompgemeenschap worden behandeld, die intermediair is tussen het Plantagini-Festucion en het Cynosurion cristati: RG Hieracium lactucella- [Plantagini-Festucion/Cynosurion cristati]. Het Plantagini-Festucion omvat gesloten graslanden van de Koelerio-Corynephoretea, op droge en schrale zand- en leemgronden. Van de kenmerkende soorten is in de tabel van VAN WESTREENEN & KRUIT (1996) een groot aantal met hoge presentie aanwezig: *Agrostis capillaris*, *Anthoxanthum odoratum*, *Hypochaeris radicata*, *Achillea millefolium*, *Luzula campestris*, en ook *Hieracium pilosella*, *Pimpinella saxifraga* en *Ranunculus bulbosus* (groep B in het artikel van VAN WESTREENEN & KRUIT). Het Cynosurion maakt deel uit van de Molinio-Arrhenatheretea en vat de beweide graslanden op wat voedselrijkere standplaatsen samen. Als klasseensoorten zijn *Trifolium pratense*, *Ranunculus acris*, *Holcus lanatus* en *Rumex acetosa* opvallend; soorten als *Cynosurus cristatus*, *Bellis*

perennis, *Prunella vulgaris*, *Ranunculus repens* en *Lolium perenne* (groep A) duiden op een verwantschap op verbondsniveau.

Op verwantschap met het Cynosurion wordt ook al gewezen door SISSINGH & TIDEMAN (1960), die uit de Liemers een *Lolio-Cynosurion* hieracietosum auriculae vermelden. Deze gemeenschap kwam voor "op de grens van het laagterras en de rivierklei op de zg. 'gebroken gronden' ... [en] wordt gekenmerkt door een combinatie van vocht- en droogteminnende soorten. De voornaamste differentiërende soorten zijn blauwe knoop (*Succisa pratensis*) en spits havikskruid (*Hieracium auricula*). Zoals bekend hebben deze gebroken gronden een zeer slechte waterhuishouding."

LITERATUUR

- SCHAMINÉE, J.H.J., A.H.F. STORTELDER & E.J. WEEDA, 1996 (in prep.). De Vegetatie van Nederland 3. Plantengemeenschappen van graslanden, zomen en heiden. Opulus Press, Uppsala.
- SCHAMINÉE, J.H.J. & A.C. ZUIDHOFF, 1995. Het Galio-Trifolietum, een miskende associatie uit het Mergelland. Natuurhistorisch Maandblad 84 (4): 90-96.
- SISSINGH, G. & P. TIDEMAN, 1960. De plantengemeenschappen uit de omgeving van Didam en Zevenaar. Mededelingen van de Landbouwhogeschool Wageningen 60 (13), 30 pp.
- WESTREENEN, F.S. VAN & L. KRUIT, 1996. Spits havikskruid in Zuid-Limburg. Natuurhistorisch Maandblad 85 (3): 57-62.

J.H.J. Schaminée

KORTE MEDEDELINGEN

ATLASPROJECT 'DAGVLINDERS VAN LIMBURG' GESTART

Het Natuurhistorisch Genootschap is, in samenwerking met De Vlinderstichting begonnen aan veldwerk om te komen tot een 'Atlas van de Limburgse dagvlinders'. De komende vier jaar zal heel Limburg worden onderzocht op dagvlinders en de planning is dat in 1999 de Atlas zal verschijnen.

In 1989 is de Atlas van de Nederlandse dagvlinders verschenen, waarin de verspreiding van dagvlinders tot 1986 op atlasblok wordt weergegeven. Een atlasblok is 5x5 kilometer, en voor een atlas van Limburg is deze schaal te grof. In de nieuwe atlas zullen de gegevens van 1990 tot 1999 per kilometerhok worden weergegeven.

Om zo'n atlas te kunnen maken moet er nog veel gebeuren. In bepaalde delen van Limburg is de afgelopen jaren intensief naar vlinders gekeken, maar er zijn ook grote delen waar we nog niets van weten. In de bestanden van De Vlinderstichting en het Genootschap zijn al meer dan 10.000 waarnemingen aanwezig, maar heel veel vlinderwaarnemingen staan alleen nog in de opschrijfboekjes van de waarnemers of zijn alleen gepubliceerd in afdelingsblaadjes.

Om een goede en volledige atlas te kunnen maken hebben we veel medewerking nodig van veldwerkers in Limburg. Alle losse waarnemingen die U doet zijn bruikbaar en ook in oudere waarnemingen zijn we zeer geïnteresseerd.

Om het beeld van de provincie volledig te krijgen zullen de medewerkers ook een aantal

kilometerhokken kunnen 'adopter'. Wat houdt dat in?

Adoptie van kilometerhokken

Heel Nederland is op de topografische kaart verdeeld in hokken van 1x1 kilometer. Als U één of meer van die hokken adopteert betekent dit dat u kaarten van die hokken thuisgestuurd krijgt en dat u deze driemaal per jaar bezoekt, in mei, juli en augustus. Uiteraard moet het wel goed weer zijn, zonnig en meer dan 20 °C.

De bedoeling is om een redelijk beeld te krijgen van de vlinders die in dat hok voorkomen. Hiervoor hoeft niet iedere m² bekeken te worden, maar in een uur of drie heeft U zo'n hok redelijk doorkruist. De vlinders die U hebt gezien geeft U door aan de coördinatoren van het project.